

I E T Y U C H

3-97

ЗМІСТ

Гра Кіма: Що літає?	3
Розповідь: Змаг літаків	4
Розповідь: Тодірків літачок	7
Пісні: До висот!	10
Де є той літак?	11
Майстрування: Літачок	8
Чи знаєш ти?	14
Вмілість <i>Літун</i>	16
Гра: Парашути	17
Хроніка	18
Майстрування: Паперовий літак	20

ГОТУЙСЬ
журнал пластиового новацтва

Редколегія: Маркіян Гаврилюк

Андріянна Щука

Катруся Горіх

Ілюстратори: Леся Грейндженер

Мокі Кокоріз

Христя Котляр

Ляриса Баранецька

Юрій Козак

Щира подяка пл. сен. Миросі Горіх за музичне
оформлення в цім та інших числах Готуйсь.

Річна передплата: для не-членів Пласту - \$25.00
ціна одного числа - \$4.50 amer.

Адреса редакції: 144 Second Avenue
New York, NY 10003

З друкарні: Presa Graphics
4515 Culver Road
Rochester, NY 14617
(716) 266-1360

ЧИСЛО 448

ВІДПОВІДІ

ДІАЛОГИ

ЗВ' ЙОQN вищізка має олквль 1 ня 6лнкелі.
словінка 1Q: павяпль. словінка 1L: шілакн і шілон- 1A' 5E'

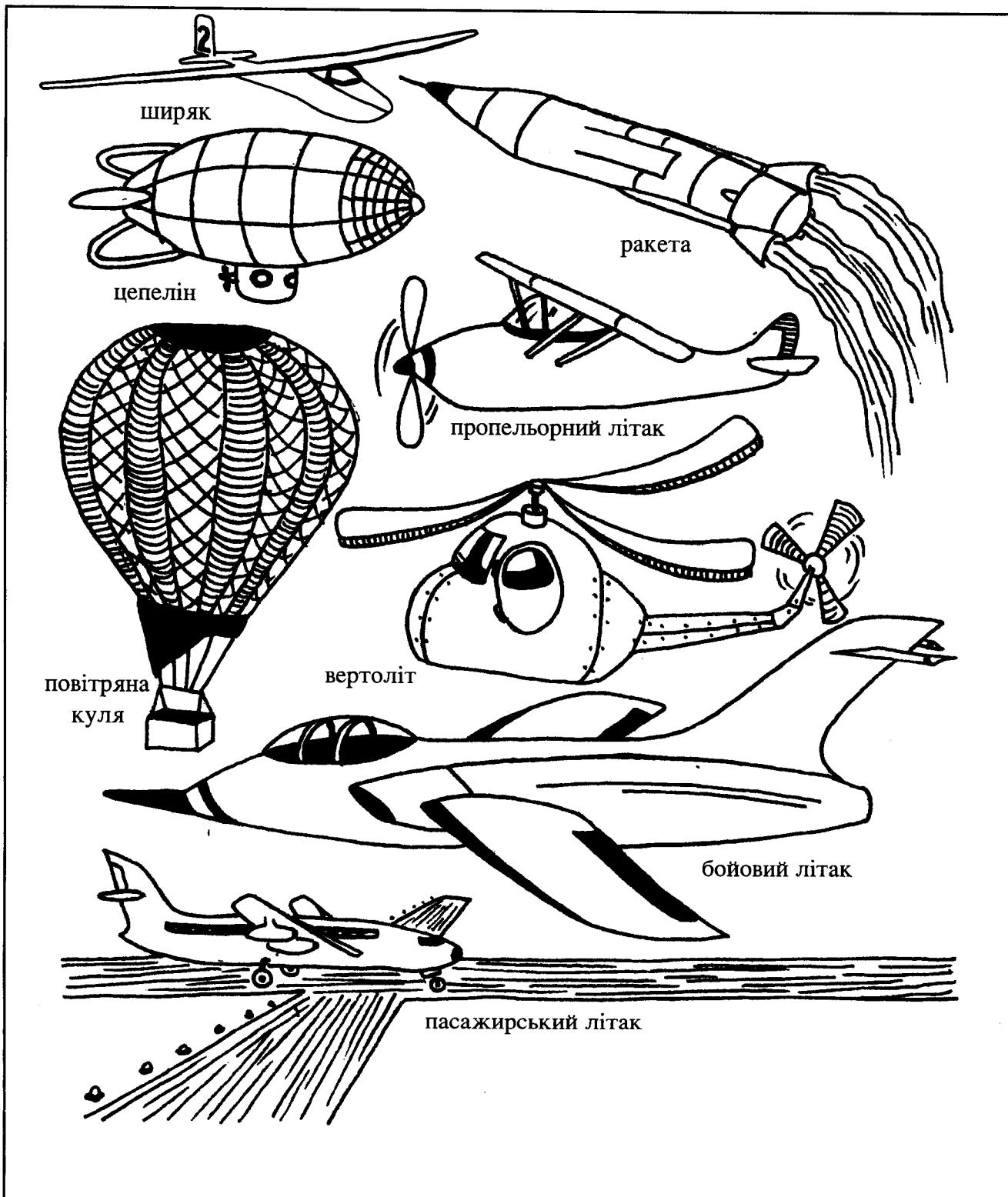
Відчитайте зашифровані відповіді!

*Відповіді можна відчитати дзеркалом. Постав сторінку перед
дзеркалом і відчитай відповіді, що відбиваються в склі.*

Гра Кіма: Що літає?

Чи можеш ти назвати усе, що літає в цім рисунку?

Розглянь цей рисунок через три хвилини, тоді перевір свою пам'ять на сторінці 16.

ЗМАГ ЛІТАКІВ

оман уже ціле літо чекав на змагання літаків. Кожного року, якраз перед початком шкільного року, в місті, де жив Роман, відбувався змаг моделів-літаків. Роман вже останні три роки ходив на змагання, але не міг змагатися зі своїм моделем, поки не закінчив десять років.

Нарешті цього літа зможе змагатися. Роман ще перед табором святкував свої десяті уродини. А Тато, який знов, що Роман так нетерпеливо чекає змагання літаків, подарував йому мотор, що з ним Роман побудує свій перший діючий модель літака.

Роман перше вичитав у бібліотеці про роди літаків, про принципи лету та способи будови моделів-літаків. Нарисував він плян свого моделю. Закупив дерево, колісця, фарбу. І ще місяць перед змаганнями почав будову свого літака.

Батько дозволив Романові будувати модель у гаражі, де батько зробив собі майстерню. Ромко розклав свій плян та почав будову.

В той серпневий день стало дуже жарко, а в гаражі було мало продуву. Роман незадовго вже спітнів від своєї праці та рішив від-

крити вікно.

Напроти вікна сусідня хата була порожня. Так, принаймні, Роман думав. Бо коли відкрив вікно, почув молодий хлоп'ячий голос.

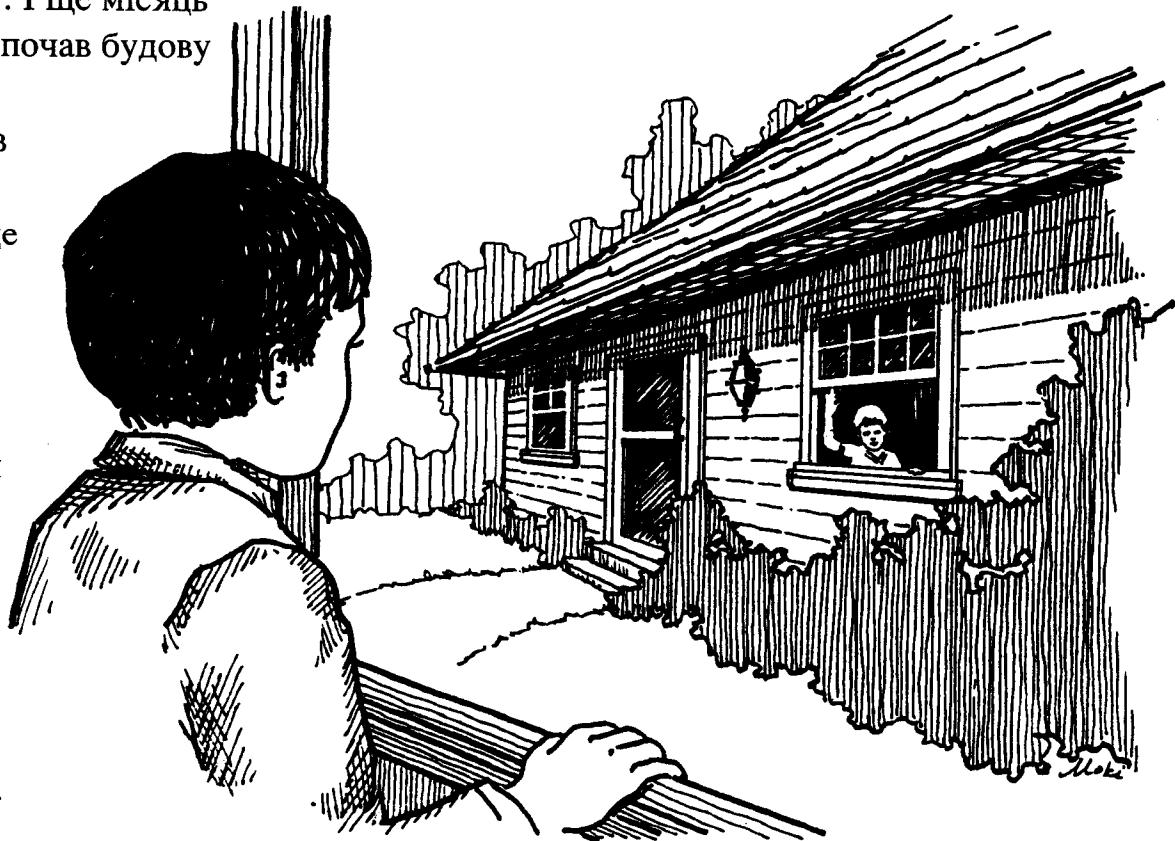
"Чи ти живеш у тому гаражі?"

Голос заскочив Романа.

"Так... а ... ні, ні," сказав збаламучено Роман. З вікна сусідньої хати визирало кругле лице молодого хлопчина. Його борідка ледве досягала кінця вікна. Низенький хлопець, подумав собі Роман.

"Ні, ми в нашім гаражі маємо майстерню," відповів йому Роман. "Я лишень тут працюю. А чи ти в тій хаті живеш?"

"Так, ми якраз нині перенеслися," сказав хлопчина. "Мій татко перейшов на нову працю в цім місті і тому ми тут

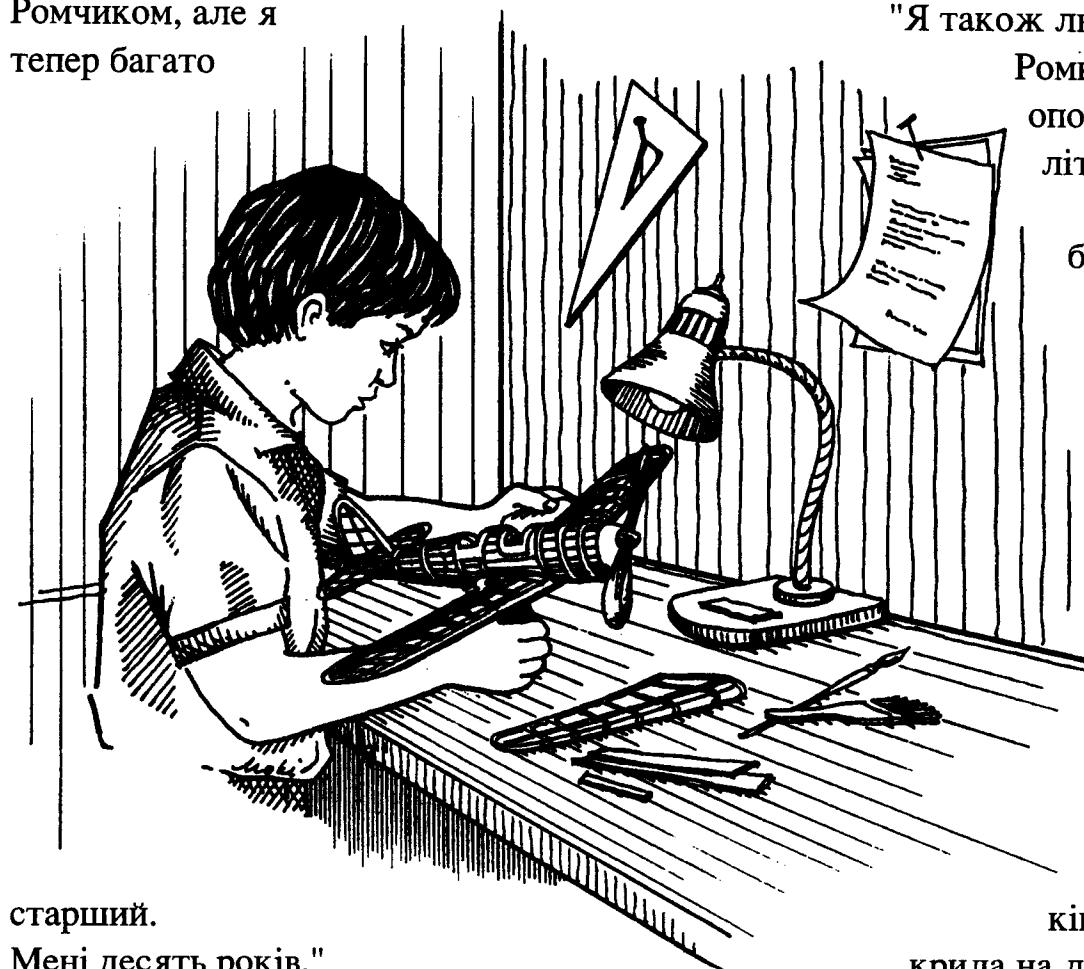

приїхали. Я мусів покинути усіх своїх друзів та перейти до нової школи."

"Може будемо в тій самій класі?" сказав Роман. "Скільки тобі років?"

"Мені вісім. Я називаюся Марко, але всі мене звату Марчиком."

"А я Роман. Мене колись звали Ромчиком, але я тепер багато

старший.

Мені десять років."

"Що ти будуєш у своїй майстерні?" спитав Марчик.

"Літачок з мотором, з пропелером, навіть з малим пілотом!"

"Той літак буде справді літати?"

"О так! Я хочу за місяць виграти перше місце в змаганнях."

Марчик затих. Він справді був заскочений, що хлопець лише два роки старший від нього може збудувати літак, який справді буде літати!

"Чи тобі подобається спорт? Ми маємо

добру дружину копаного м'яча в цій околиці. Може ти би міг з нами змагатися?" Ромко сказав, вертаючи до свого моделю.

"Мені аж так дуже не подобається спорт," Марчик відповів. "Я волію читати книжки."

"Я також люблю читати," сказав Ромко. "Спеціально оповідання про бойові літаки та пілотів."

"А чи той літак буде бойовим літаком?"

"О так! Я буду малювати його взором 134-го крила летунства. Мого діда знайомий колись літав в тому відділі і мені показав, як вони розмальовували свої літаки, щоб їх ворог легко не бачив."

Ромко якраз за-
кінчив приkleювати
крила на літак.

"Це мусить засохнути," сказав Роман. "Я піду тепер з'їсти вечерю, а по вечері почну малювати."

"Добре," сказав Марчик. "Я і так мушу помогти батькам випаковувати речі з коробок. Може поговоримо потім."

Після вечері Роман повернувся до свого моделю. Клей вже добре засох, та Ромко написав вказівки, як буде розмальовувати свій літак. З долини крила ясно сірі, щоб не було легко видно літака на тлі неба. А зверху, літак і крила темніші, щоб не було

видно на тлі моря тим, що летять над літаком. Так 134-е крило розмальовувало свої літаки.

Марчик не повернувся до вікна того вечора. Мабуть був зайнятий, розпаковував пачки, або може складав речі на місце.

Роман закінчив малювати свій літак. Завтра він візьме його в парк. Випробує мотор. Побачить, чи літак добре летить. Залишив він літак в майстерні та пішов спати.

Наступного дня Роман скоро зібрався та пішов у гараж, у майстерню. У вікні вже Марчик його чекав.

"Доброго ранку, Романе. Чи ти вже скінчив будувати свій літак?"

"Так, нині хочу випробувати, як він літає. Хочеш побачити, як він виглядає?"

Марчик охоче кивнув головою.
"Зайди до мене перед тим, як підеш до парку."

Роман взяв літак. "Я тепер прийду."

Перейшов до сусідньої хати. Роман поступав у двері. Марчикова мама відкрила двері та запровадила Романа до Марчикової кімнати.

"Бачиш, Марчику, цілий літак вже розмальований," сказав Роман, увійшовши до Марчикової кімнати. "Чи тобі подо..."

Роман не закінчив свого речення.

Малий Марчик сидів при вікні у кріслку з великими колісцятками. Ромко пригадав, як він питався, чи Марчикові подобалося грати в копаний м'яч. Йому стало дуже соромно.

Але Марчик зразу врятував свого нового знайомого. "Хочеш бачити мій комп'ютер?", спитав Марчик, перекочуючи кріслко близче до Романа. "Може я зможу на Світовій мережі знайти інформацію про літаки. Може навіть щось буде про 134-е крило.

Роман вже краще чувся та пішов за Марчиком до комп'ютера.

Пройшов місяць і настав час змагання

моделів-літаків. У парку шуміли мотори. Хлопці й дівчата жваво гукали з кожним летом. А між ними найбільше хвилювався Роман. Його літак не взяв першого місця в змаганнях. Роман навіть не брав участі в них. Його літак сидів на полиці в кімнаті його нового найближчого друга, Марчика.

-Бр. Маркіян

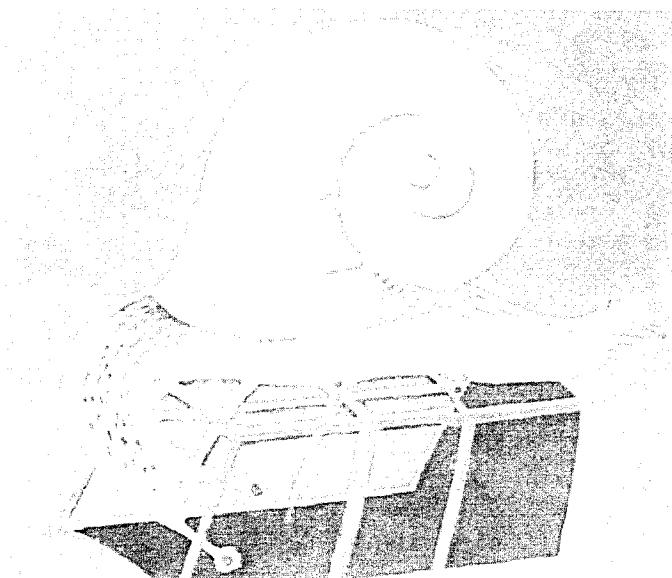
ТОДІРКІВ ЛІТАЧОК

Наш Тодірко Патичок
Має п'ятий вже рочок
Чуб русавий, кучерявий,
Що й казати--хлопець бравий!
Є в Тодірка старший брат,
Називається він Гнат.
Ви про Гната не чували?
Він, на диво, майстер вдалий.

Завжди теше, щось майструє,
Ні хвилини не дармує.
Вчора теж не дармував,
Літачка він змайстрував--
"Я тобі його мій брате,
В подарунок хочу дати!"--
Став він Гната обіймати:
"О, спасибі, любий Гнате!"

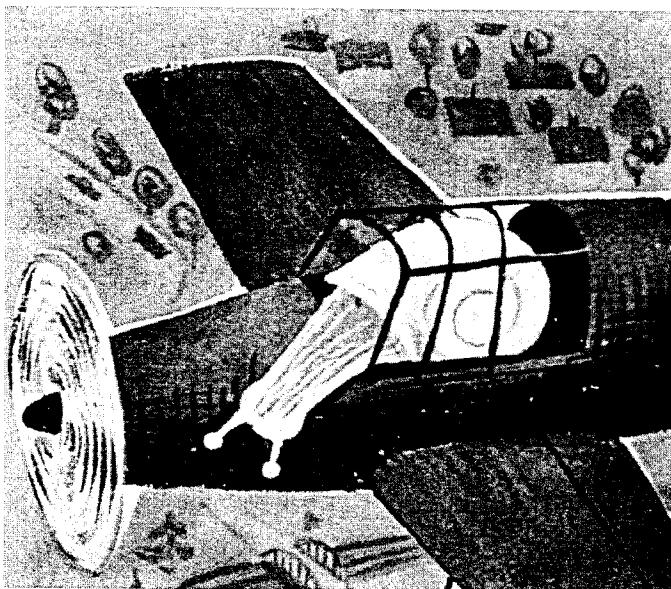
Взяв у руку літачка
І подався до садка.
У зеленому садочку
На березовім пеньочку
Літачок собі стойть.
Хто ж у ньому полетить?
Сів Тодірко та й міркує--
Літуна йому бракує.

А тим часом поміж трави
Слимачок мандрує бравий
І на плечах, як усе,
Хатку він свою несе.
Він прийшов яж до пенька
І побачив літачка.
Став до нього придивлятись,
Дивом дивуватись,

"Скрізь по світу я бував,
А такого не видав;
І слимак у цю хвилину
Сміло всунувся в кабіну,
Раптом "Гу-гу-гу!"--щосили
Загудів здаля Вітрило.
Як подув-дмухнув щосили,
Всі дерева похилились.

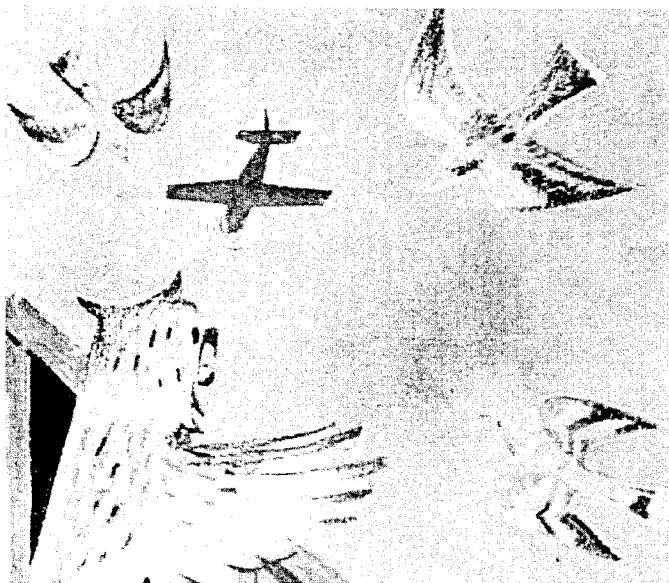
Але що це? В цю хвилину
Літачок з пенька полинув,
Попід яблуньку шугнув,
Трьох жучків перевернув,
Здер з комарика він шапку,
Налякав зелену жабку,
Наполохав сиву квочку,
Шо ходила по садочку,

Спохвативсь Тодірко милий
І біжить, кричить щосили:
"Гей, ловіть, ловіть його,
Бо втече мені!" -- Ого!
Ой, злякавсь слимак, ще й як,
Як із ним шугнув літак!
Далі бачить, що не лихо--
У віконце глянув тихо.

Ах, як гарно, як чудово:
Видно луг, ріку, діброву.
Вже слимак на літаку
Проминув село, ріку,
Вже відважно наш слимак
Крутить керму сяк і так,
Так то, хоч ні дня не вчився,
Літуном слимак зробився.

Скошила Стріла швидка
Здоганяти літака
(А Стріла
Чорна сучечка була.)
Повернув літак до річки
Заховався за смерічки,
Сучка бігла, не зважала
І з розгону в воду впала.

Кинулась до літака
Голуби з голубчика,
Б'ють крильцями, підлітають,
Літака ось-ось спіймають...
Ta сова з старої хати
Стала враз до них гукати:
"Не чіпайте! Боже крий!
Він, я бачу, бойовий!"

Налякалисъ голуб'ята,
Ну ж щосили утікати.
А в густім зеленім лісі,
Під листочком на горісі,
Причайвсь старий павук,
Здоровенний, мов капшук.
Поміж вітами ліщини
Виткав сітку з павутини,

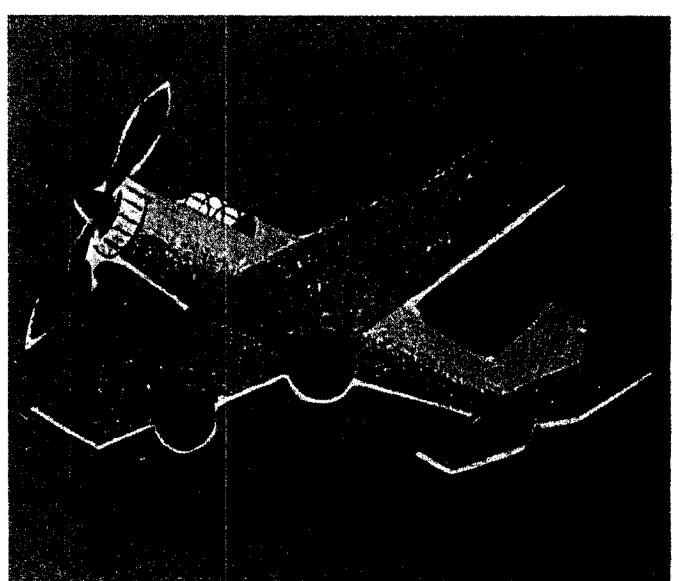
Притаїв у собі дух,
Терпеливо жде на мух.
Раптом бачить--поміж листя
Щось крилате біле мчиться,
Мов стріла майнуло швидко
І спіймалося у сітку.
Геп слимак у ту хвилину
З літака на павутину!

З павутини покотився
Просто вниз, та не забився,
Бо, на щастя, впав як стій
На кульбаби м'яч пухкий,
Наче на м'яку перину.
"Чи живий я, чи загинув?
Ні, здається, ще живу!"
І поліз в густу траву,

Став кульбабу обімати,
Став до неї примовляти:
"Кульбабуню, далебі,
Як віддячити тобі?"
Розглядається слимак:
"Я тут був колись! Так, так!
Он стойте у лісі хатка--
Пізнаю, це хутір дядька,

Я ж до дядька йшов сюди--
Все скінчилось без біди!"
Вийшов дядько зустрічати,
Слимака веде до хати,
Дав йому і їстки й питки:
"Ну, кажи: що, як і звідки?"
Сів, розказує слимак
Від початку, що і як,

З дива дядечко не сходить:
"Ну, цікаві це пригоди!"
А Тодірко із Гнатком,
Мов зайці, біжать ліском,
Прибігають до ліщини:
"Он літак! Аж тут прилинув!"

Виламали патика
І здійняли літака.
З того часу він у хаті
Висить на шнурку притягтий
Щоб не втік, буває, знову
Десь у поле чи в діброву.

Часом може й політати
Із кутка в куток кімнати
Чи від мисника на піч--
От, така то річ!

Роман Завадовський

ілюстрації Юрія Козака

ДО ВИСОТ

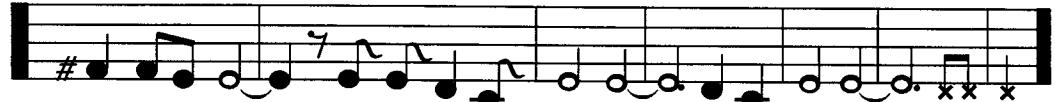
У про стір ми лі та єм bla китний ми пі ло ти пластові но ваки. Че рез

не бо на крилах на ді і, ми Вкраїнські ю ні ле ту ни. До ви

сот ке ру єм наш шлях, по над хма ри пуши сті, пі лот но вак,

рій наш лі так, та бір на ше не бо, на ше не бо... до ви сот!

У простір ми літаєм блакитний

Ми пілоти пластові новаки

Через небо на крилах надії

Ми Українські юні летуни.

До висот керуєм наш шлях

Понад хмари пушисті

Пілот--новак, рій--наш літак,

Табір--наше небо, наше небо...

І ніколи не спинить нас лиxo

До мети долітаємо завжди

В літаку нас літає багато

Нас керують дружні вітри.

До висот ...

Літак

Де є, де є той літак, що вгорі гурко че так

Діти чують що гуде, та не знають де він, де

Де є, де є той літак,
Що вгорі гуркоче так?
Діти чують, що гуде
Та не знають, де він, де.

Тихо, діти, підождіть--
Обізвався старий дід.
Він за хмарами тепер
Свої крила розпростер.

А потому, наче птах.
Вилетів із хмар літак
І у сонці золотім
Показався дітям всім.

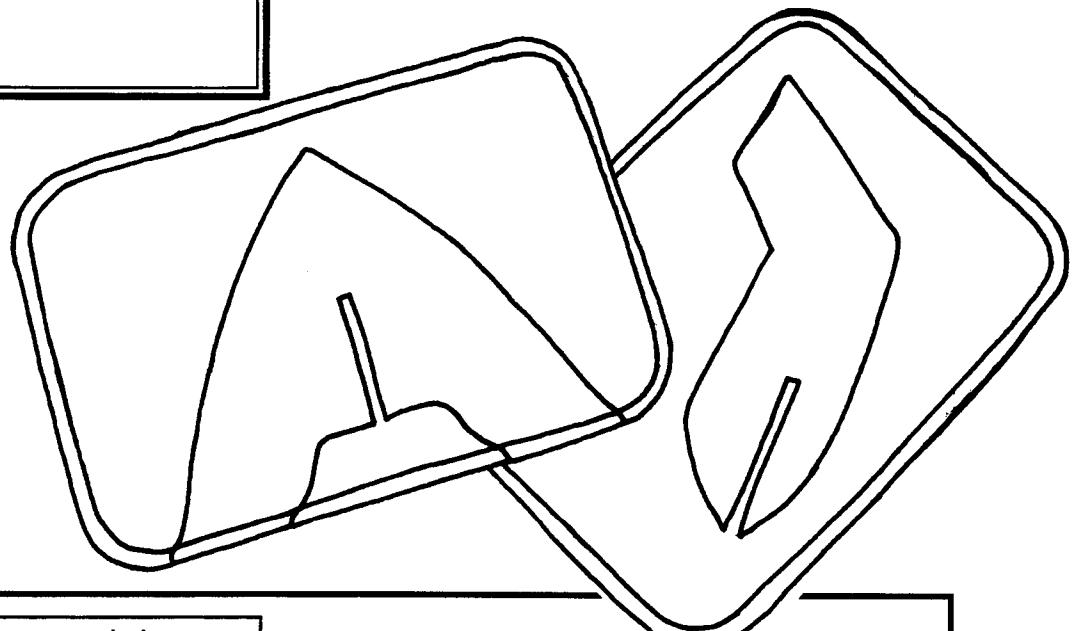

Літачок

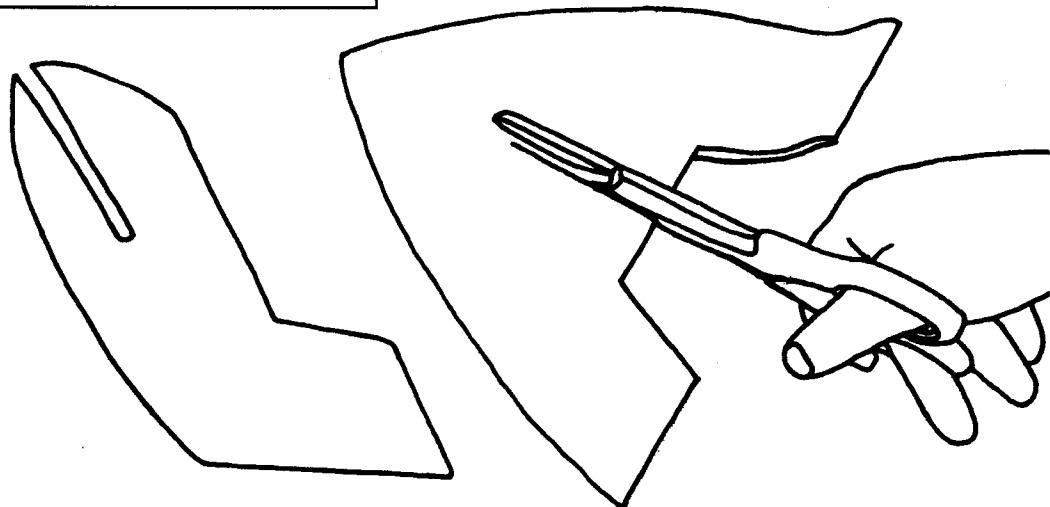
Потрібно:

2 таці з поротону (styrofoam)
олівець
ножиці

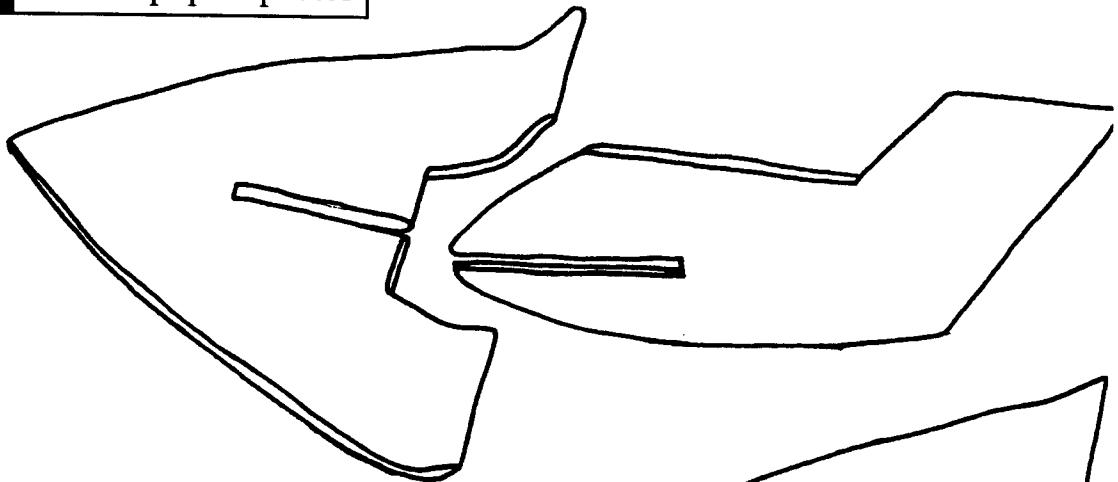
1 Відрисуй ці форми на таці

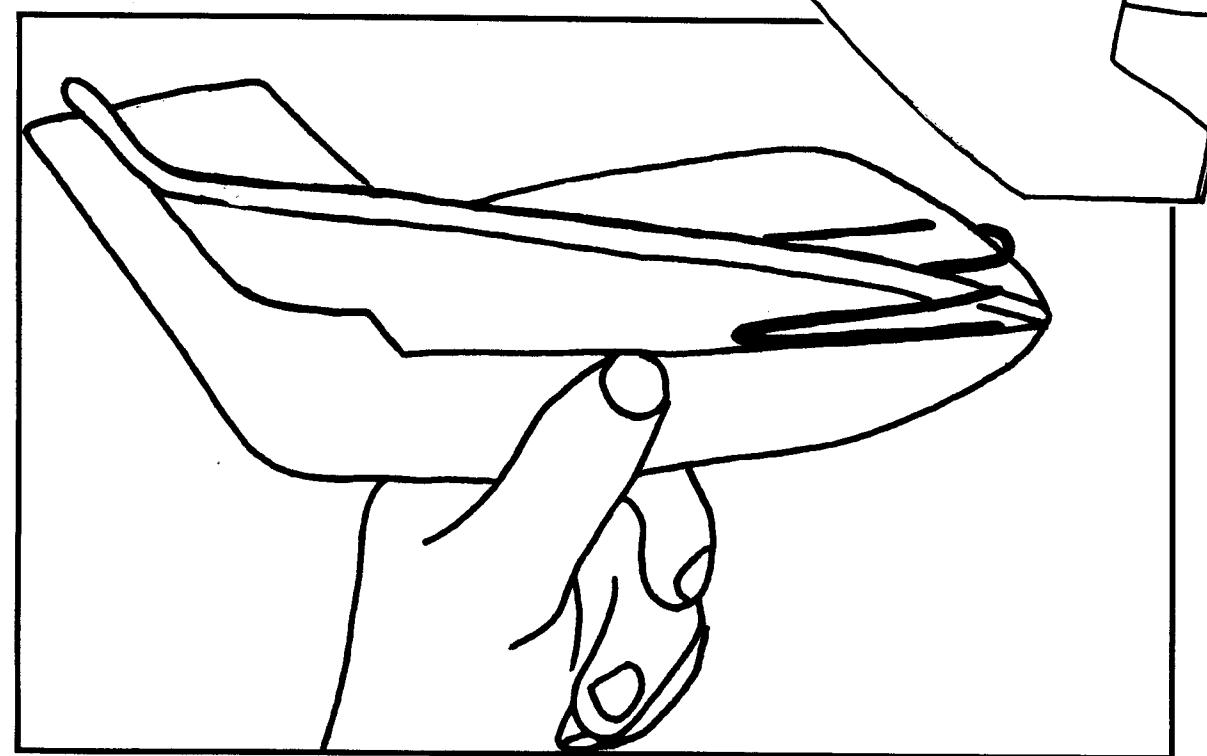
2 Витни форми по лінійках.

3 Зложи форми разом

4 Наклади спиначі, щоб нарегулювати лет літака.

Найбільші й найшвидші

Найбільший пасажирський літак в світі, це 747.

Такі літаки можуть вмістити понад 400 пасажирів з багажом, і можуть летіти 8,000 миль (12,800 кілометрів без того, щоб набирати більше палива.

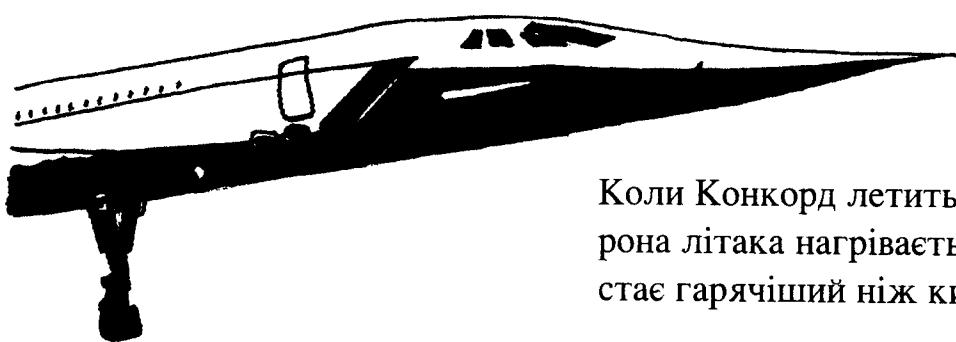

Ширина літака 747 є 64 метри від кінця одного крила до кінця другого.

Це віддаль 35 великих авт запаркованих одне коло одного.

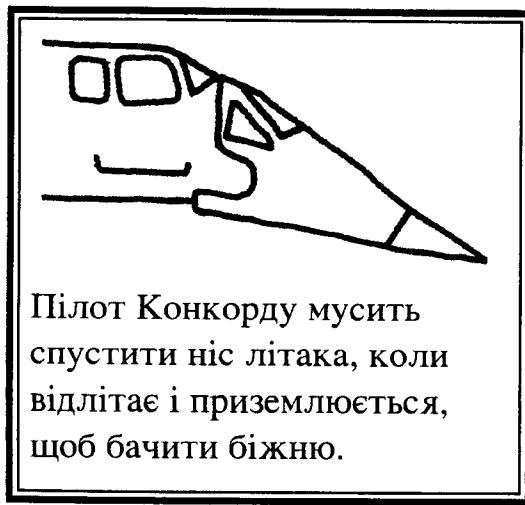
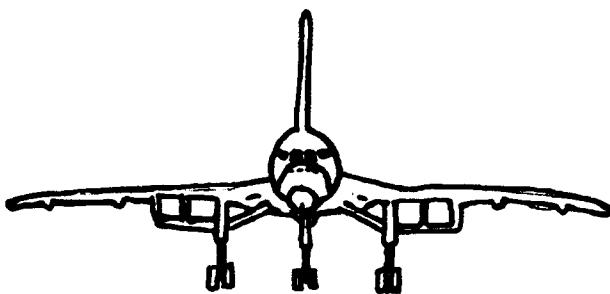

Найшвидший пасажирський літак це Конкорд. Він може летіти скорше як швидкість звуку. Конкорд може перелетіти милю (1.6 кілометрів) за менше, як три секунди. Це швидше, як куля з рушниці!

Коли Конкорд летить, зовнішня сторона літака нагрівається. Ніс літака стає гарячіший ніж кип'яча вода.

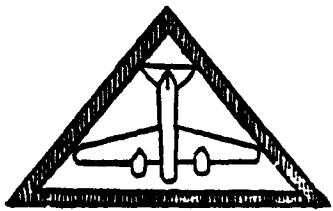
Конкорд може перелетіти від Лондону до Нью Йорку за чотири години. Це два рази скорше, як літаки 747.

Пілот Конкорду мусить спустити ніс літака, коли відлітає і приземлюється, щоб бачити біжню.

НОВАЦЬКА ВМІЛІСТЬ ЛІТУН

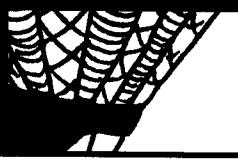

Усі літаки на сторінці 3 тепер заховані у цих гангарах. Запиши назву кожного літака в прямокутниках під ганграми. З букв, що записані в тенних прямокутниках, розшифруй відповідь на питання:

**Скільки вимог новацької вміlostі
Літуна ти вже можеш сповнити?**

1. Зробить паперового орла
2. Зробить пропелер, парашут, і гангари.
3. Зробить модель летовища.
4. Зробить 2 моделі літаків: 1 простий, 1 у дії.
5. Розрізнить 5 родів літаків.
6. Вміє визначити сторони світу.
7. Знає роди хмар, вкаже напрям вітру.
8. Розкаже дещо про літунів, зокрема українських.

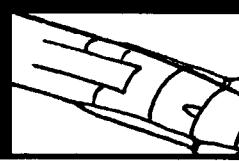
Що

--	--	--	--	--	--	--

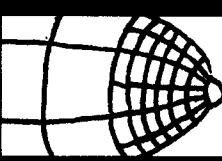
--	--	--

ніколи

--	--	--	--	--	--

не

--	--	--	--	--	--

потрібно

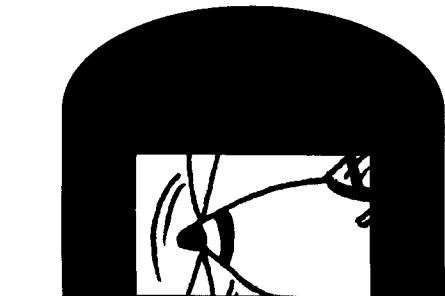

--	--	--	--	--	--

доброму

--	--	--	--	--	--

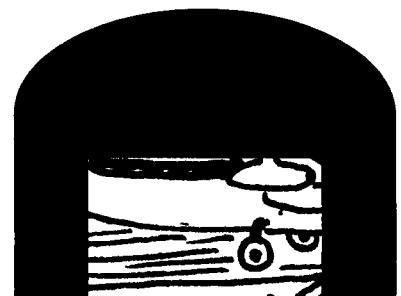

--	--	--	--	--	--

пілотові?

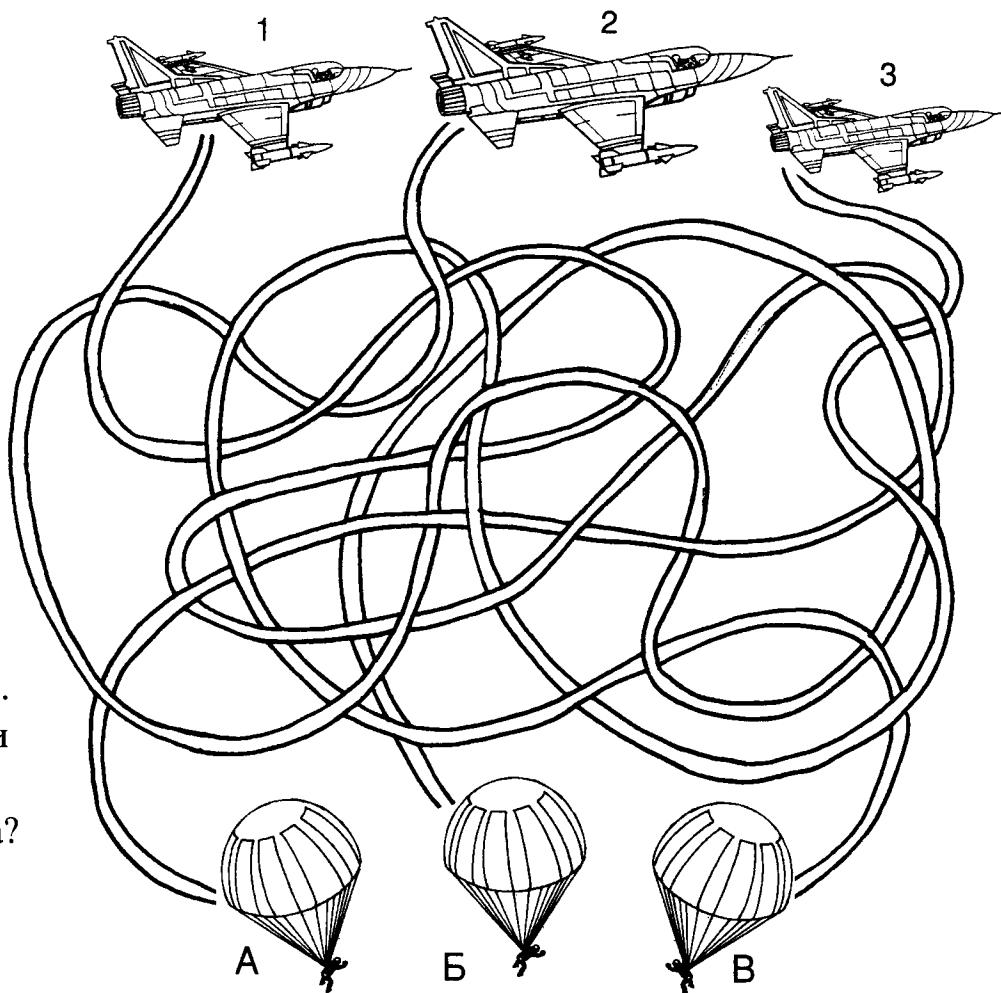
--	--	--	--	--

--	--	--	--	--

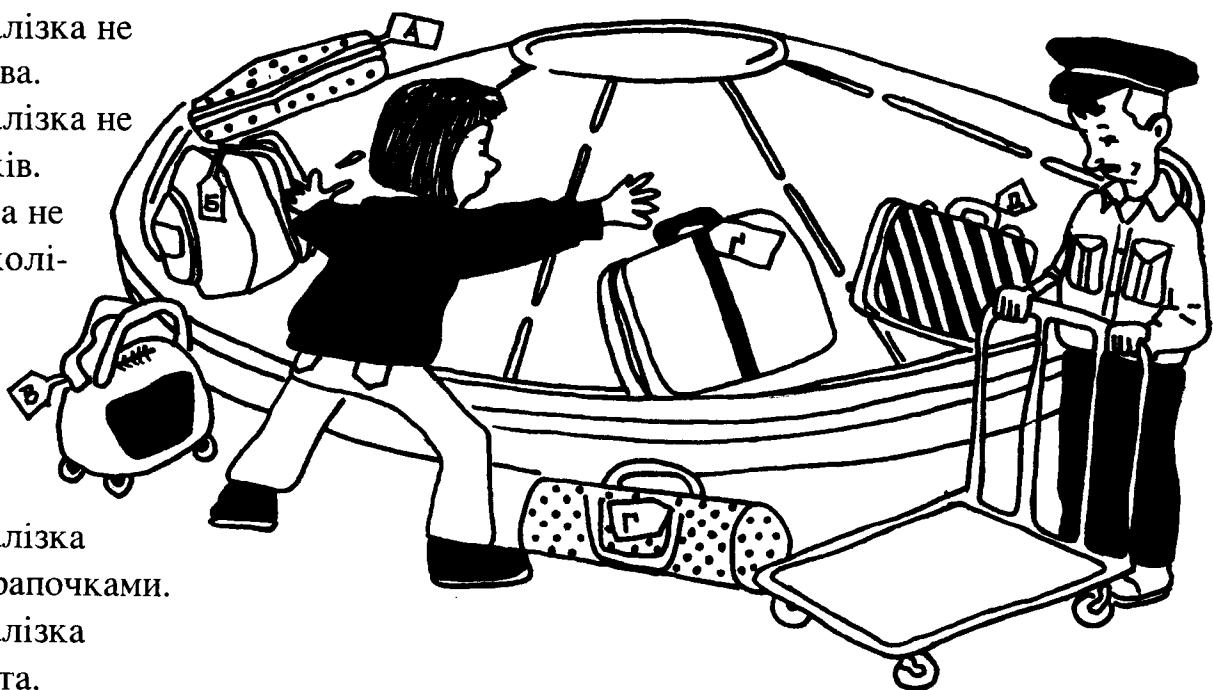
Летуни

Три пілоти виско-
чили зі своїх літаків.
Чи можеш відгадати
котрий пілот виско-
чив з котрого літака?

Новачка Люба прилетіла на новацький табір. Вона попросила, щоб новачка Марічка підібрала її валізку на летовищі. Але котра є Люби валізка? Чи можеш відгадати і помогти Марічці знайти правильну валізку:

1. Люби валізка не є квадратова.
2. Люби валізка не має пасочків.
3. Її валізка не їздить на коліщатах.
4. Люба не має наплечника.
5. Люби валізка покрита крапочками.
6. Люби валізка є подовгаста.

БУЛА СОБІ МИШКА КРИШКА

Була собі Мишка Кришка. Вона жила в маленькій хаті. Вона мала троє дітей: хлопчика Василька і дівчаток Зозульку і Марусю. Вони жили добре і спокійно. Одного дня сталася велика пригода. Як мама закликала дітей, то дітей не було. Дітей ніде не було! Діти гралися надворі і вони загубилися. Мама закликала поліцай і поліцай знайшли дітей. Тих троє дітей були на полю, серед високих трав.

Після пригоди родина мишок пішла до Мишки приятельки. Там вони їли, пили, гуляли і говорили. Разом там було двадцять мишок: п'ятнадцять дітей, і п'ять мамів. Їм там було дуже весело. Після обіду будуть починатися перегони. Василько буде змагатися зі своїм приятелем. Починаються перегони. Раз, два, три... Гоп! Але погнали! Аж закурилося! Браво! Василько виграв! "Хочете ще раз переганятися?" запиталася Мама. "Так, Мамо, але Зозулька також хоче змагатися з нами!" Цього разу виграла Зозулька.

Тоді Мишка Кришка і її діти поїхали своїми червоними роверами до парку. В парку були різні структури по котрих мишкі лазили. Раптом, БАХ! Маруся впала у велику яму. "Мамо, мамо!" закричала Маруся. "Чи з тобою гаразд?" запиталася мама. "Ні, бо мене дуже болить нога." Мама закликала амбулянс. Лікар витягнув Марусю з ями і полікував її. Вони вернулися до хати. Маруся добре помилася. Усі мишкі з'їли вечерю і пішли спати.

Рано усі встали oprіч Василька, бо Василько все спить довше. Він встає о дев'ятій годині, міє личко, зуби, і вуха. Тоді іде їсти. Прийшовши до столу, Василько сказав "Вже надходить день Святого Миколая. Нині є сімнадцятого грудня." Діти є дуже веселі. Василько хоче дістати авто, Маруся хоче лялю, а Зозулька хоче дістати книжку. Вони також хочуть дістати ялинку.

Нарешті прийшов день Св. Миколая. Діти є дуже щасливі, бо вони дістали ті даруночки, які просили. І мама, Мишка Кришка, навіть одержала даруночки! Вона дістала касетку, шоколядки і гарний медалик. Мишки сусідка, її добра приятелька, дістала червоний ровер, щоб вона могла їздити з Мишкою Кришкою, Васильком, Зозулькою та з Марусею. Її то дуже сподобалося. На другий день та сусідка пробувала їхати на своїм новім ровері, але не змогла. "Ну," каже Кришка, "коли починати їхати на ровері то не є легко."

Кожної суботи Мишка Кришка допомагала своїй сусідці їхати на ровері, коли діти вчилися в українській школі.

Вже пройшло 18 днів. Надійшов Святовечір! Діти закричали УРРРР!!! Мама приготовляє 12 страв, а діти вже гарно вбрані і граються. Василько буде своє авто, Маруся бавиться своєю лялею, а Зозулька читає книжку. Мама приготовила: рибу, борщік, колач, квасолю, голубці, пампушки, кутю, узвар, ушка, грибовий сос. Родина мишок дуже любила кутю, бо в куті є дуже смачні зернятка.

Одно із улюблених Лукаша звіряток, це мишка. На знімці є його мишка, яка називається *Буся*.

Цю казочку написав новак Лукаш Мончак. Він має вісім років і належить до роя *Грізні ведмеді*, в Оттаві, Канада.

Дорогий Готуйсь!

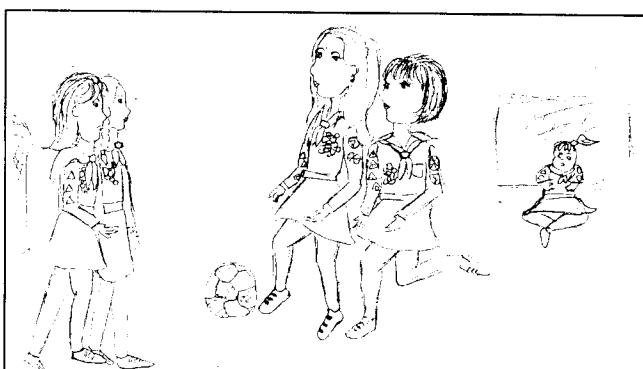
Ми називаємося Катруся Микитин і Ірина Клюковська! Ми маєм 11 років. Ми поїхали цього року (1996) до пластового табору на Пластовій Січі, де новачки і сестрички вибрали назвати *Вічні вогні*. Нам дуже подобався табір цього року.

Тема табору була олімпіада. Ми дуже любили спорт. Нам найбільше подобається копаний м'яч. Цього року табір був цікавий. Ми грали спорт, ішли на пляжу, ішли на прогулки, плавали в басейні і бавилися інші гри. Нам дуже смакувала їжа табору.

Ми не можемо дочекатися, щоб іхати на табір наступного року.

Готуйсь!

новачки Катруся Микитин і Ірина Клюковська.

На таборі *Вічні вогні*, Катруся Микитин і Ірина Клюковська граємо в копаного м'яча.

Готуйсь чекає на твої листи, дописи, розповіді, знімки, рисунки й малюнки!

Дорогий Готуйсь!

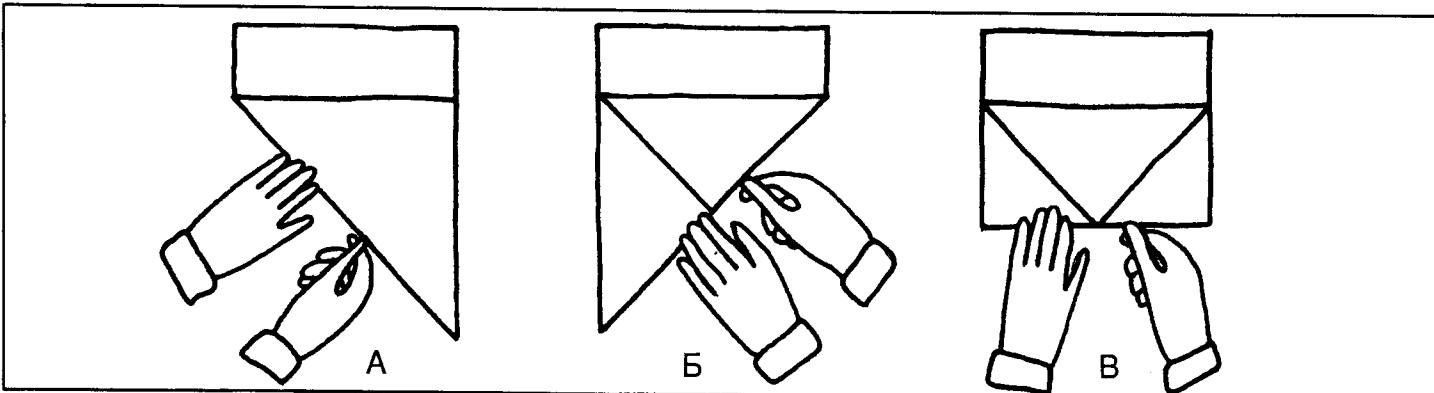
Ой! Дощ ще йде! Ми у Рівер Ков, в Альберті, святкуємо Свято Весни.

Тут багато дерев і кульбаб. Також є гарна річка, й ми поїхали на канойки. Ми співаємо й гарно забавляємося!

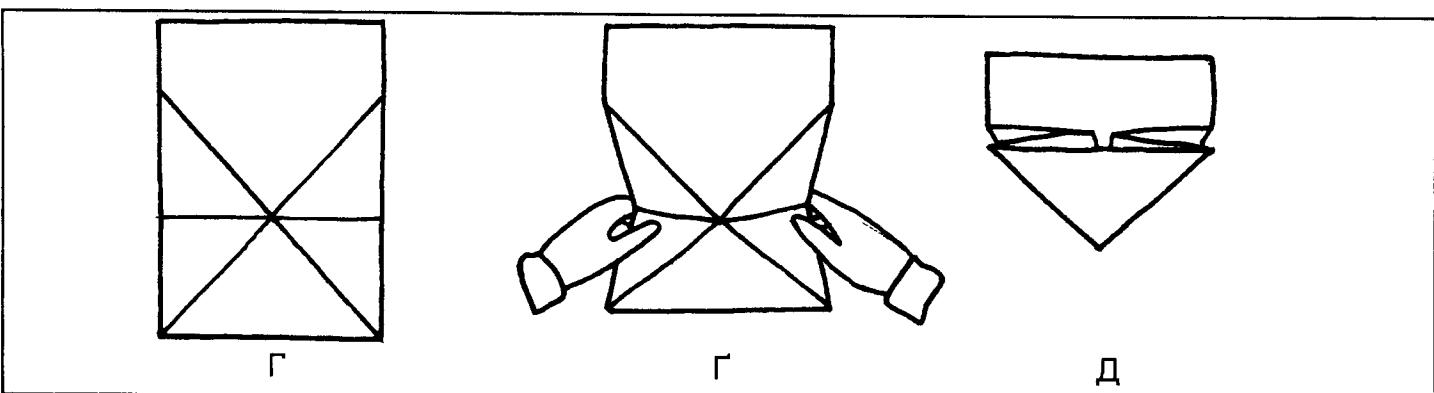
Готуйсь!

Рої *Метелики і Ведмеді*:
Таня Кошарич,
Таїса Ганч,
Ларися Кошарич,
Катерина Евардз,
Даниїла Муринка,
Михась Пристієцький,
Ромко Сторощук,
Богдан Евардз і
сес. Христя Гошовська

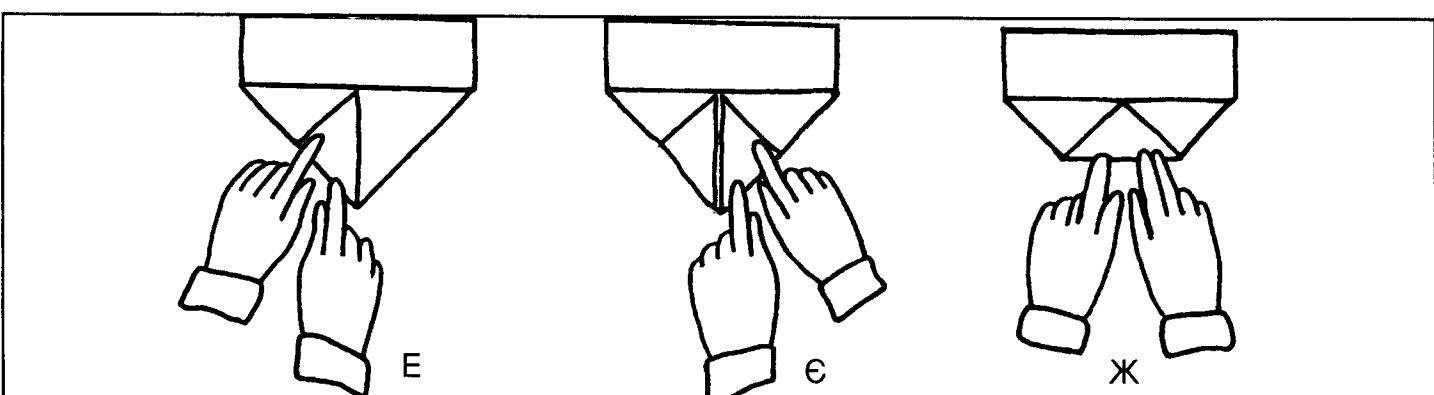
Майстрування: Паперовий літак

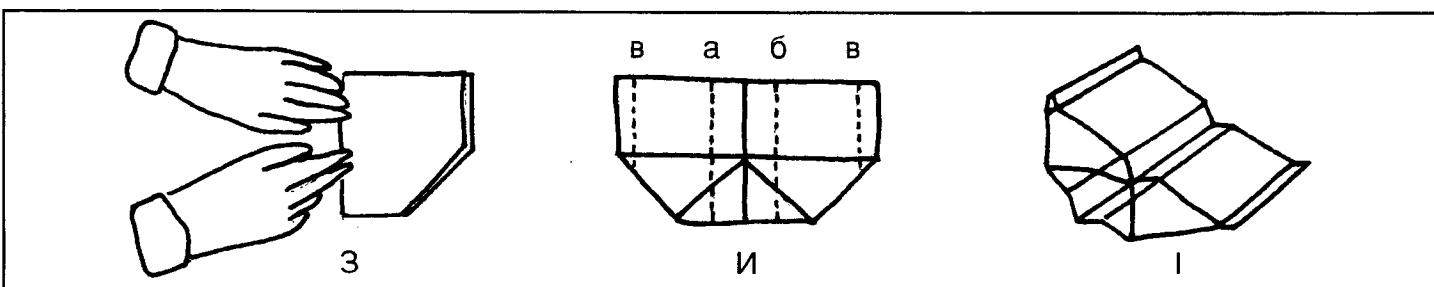
Тримаючи папір на здовж, зігни один куток до другої сторони паперу (А). Відкрий папір і зложи другий кут так само (Б). Відкрий папір і оберни. Зложи (В) так, щоб усі три загини стрічалися. (Г)

Оберни знова папір і зложи боки до середини (Г), щоб мати шпіц при долині паперу (Д).

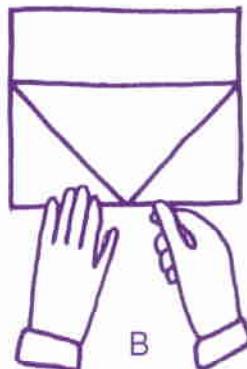
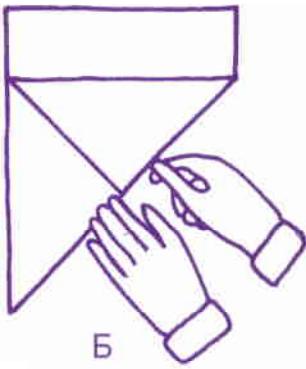
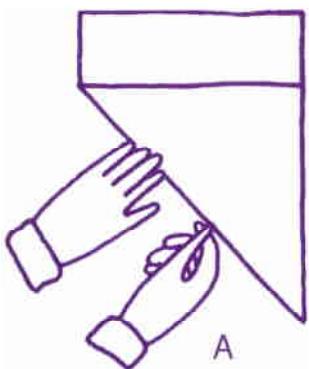
Зложи кутки з боку паперу до середини (Е і Є). Зложи шпіц вгору, щоб мати простий ніс.(Ж)

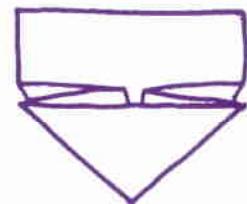
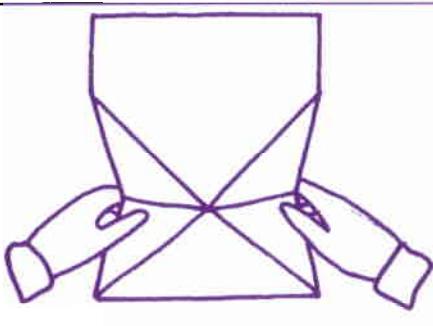
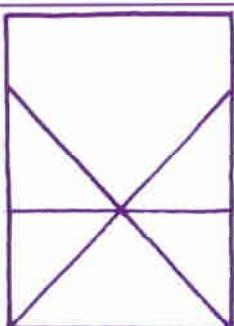
Зложи папір по половині (З), зроби загин і відкрий. Зложи ліве крило по лінійці а, і праве крило по лінійці б. (И) Зігни трохи краї крила по лінійках в. (I)

Пусті літак рукою сильно і трохи вгору. Цей літак повинен літати просто і довго. Чим тоніший папір, тим довше цей літак буде літати!

Майстрування: Паперовий літак

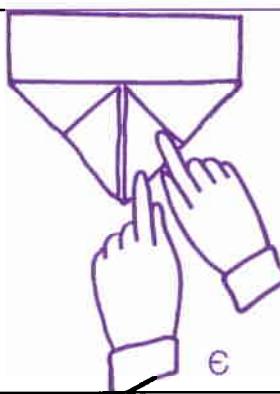
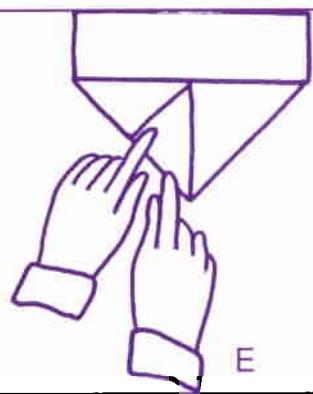
Тримаючи папір на з довж, зігни один куток до другої сторони паперу (А). Відкрий папір і зложи другий кут так само (Б). Відкрий папір і оберни. Зложи (В) так, щоб усі три загини стрічалися. (Г)

Г

Д

Оберни знова папір і зложи боки до середини (Г), щоб мати шпіц при долині паперу (Д).

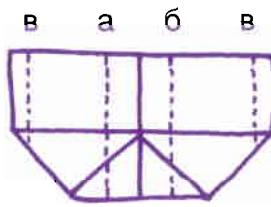
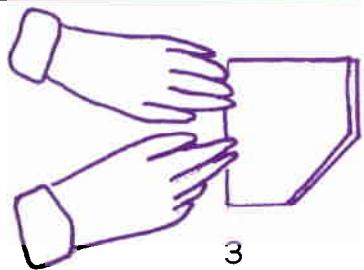

Е

Є

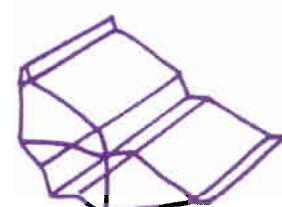
Ж

Зложи кутки з боку паперу до середини (Е і Є). Зложи шпіц вгору, щоб мати простий ніс. (Ж)

З

І

І

Зложи папір по половині (З), зроби загин і відкрий. Зложи ліве крило по лінійці а, і праве крило бо лінійці б. (І) Зігни трохи вгору краї крила по лінійках в. (І)

Пусти літак рукою сильно і трохи вгору. Цей літак повинен літати просто і довго.

Чим тоніший папір, тим довше цей літак буде літати!